

Riktlinjer för användningen av AI i Borgå Gymnasium

24.2.2026

Innehåll

1. Allmänt om artificiell intelligens	3
1.1 Definition av begreppet artificiell intelligens	3
1.2 Utgångspunkter för användningen av artificiell intelligens	3
2. Riktlinjer för lärare och personal	4
2.1. Etik, transparens, skydd för personuppgifter, konfidentiell information och upphovsrättsligt skyddat material	4
2.2 Godkända verktyg för personal	5
2.3 Användning av AI vid bedömning av studerande	5
3. Riktlinjer för studerande	5
3.1 Godkända verktyg för studerande	6
3.2 Mål gällande AI	6
3.3 Trafikljusmodellen för studerande	6
3.4 Fusk med AI	7
4. Feedback och utveckling	7

1. Allmänt om artificiell intelligens

1.1 Definition av begreppet artificiell intelligens

Definitionen av AI-system är enligt Europaparlamentets och -rådets förordning (EU 2024/1689) ett maskinbaserat system som är utformat för att fungera med varierande grad av autonomi och som kan uppvisa anpassningsförmåga efter införande och som, för uttryckliga eller underförstådda mål, drar slutsatser härledda från den indata det tar emot, om hur utdata såsom förutsägelser, innehåll, rekommendationer eller beslut som kan påverka fysiska eller virtuella miljöer ska genereras. (UBS)

AI-tjänster (till exempel ChatGPT, Microsoft Copilot, Google Gemini, Duck AI, Claude och Apple Intelligence) är AI-system som kan producera text, bilder, videon, ljud och varierat innehåll baserat på den data de tränats på.

I fortsättningen avses med begreppet artificiell intelligens de ovan nämnda typerna av generativa AI-tjänster.

1.2 Utgångspunkter för användningen av artificiell intelligens

Den snabba utvecklingen av artificiell intelligens (AI) och dess ökande tillämpningar påverkar samhället, arbetslivet och vardagsteknologier i betydande grad. Denna utveckling kräver också en förnyelse av grundutbildningen: det är viktigt att både lärare och studerande lär sig förstå AI:s funktionsprinciper, dess möjligheter och begränsningar. AI är inte bara ett verktyg, utan också ett lärandeobjekt vars ansvarsfulla och kritiska användning hör till dagens medborgarfärdigheter.

AI förändrar vår uppfattning om kunskap och lärande, men tar inte bort behovet av att lära sig läsa, räkna eller förstå ämnenas kärninnehåll. Däremot erbjuder den nya sätt att stödja lärandet, individualisera undervisningen och utveckla elevernas tänkande. Med hjälp av AI kan man också granska samhällseliga fenomen, såsom automatiserat beslutsfattande, informationsfiltrering och teknologier som påverkar demokratin.

För att AI ska kunna användas på ett säkert och pedagogiskt motiverat sätt krävs förståelse för dess funktionsmodeller, effekter och etiska dimensioner. Elever bör få stöd i att utveckla sin AI-läskunnighet, lära sig använda AI-verktyg och kritiskt bedöma deras resultat. Lärarens roll är central: de bör kunna vägleda eleverna till ansvarsfull användning och bedöma AI:s lämplighet i olika lärandesituationer.

(Anpassat från Utbildningsstyrelsens text om skyldigheter och rekommendationer)

2. Riktlinjer för lärare och personal

2.1. Etik, transparens, skydd för personuppgifter, konfidentiell information och upphovsrättsligt skyddat material

Varje lärare ansvarar för att AI i undervisningen används enligt följande utgångspunkter:

- **Etik och ansvar:** AI-verktyg ska användas ansvarsfullt och etiskt. Läraren behöver vara medveten om att AI-verktyg kan ge snedvridna eller direkt diskriminerande resultat och diskutera dessa på ett åldersenligt sätt med sina studerande. Läraren behöver också ta upp klimatfrågor i anslutning till användningen av AI och använda AI i sin undervisning på ett ekologiskt hållbart sätt. Det rekommenderas att man inte skapar bilder och videon i onödan.
- **Transparens:** Transparens kring användningen av AI handlar om att vara öppen med *vad* som används, *hur* det används och *varför*. Studerande behöver få veta exakt om och hur AI har påverkat materialet de arbetar med och likaledes anger de själva hur de använt AI i uppgifter där AI tillåts. Om läraren använder AI för att få förslag på hur en studerandertext kan förbättras, ska de berätta det för studeranden och markera vilka delar av feedbacken som är AI-genererad och vilka som är lärarens egna tillägg.
- **Skydd för personuppgifter:** Med personuppgifter avses alla uppgifter som anknyter till en identifierad eller identifierbar person. Dessa är personens namn- och kontaktuppgifter samt till exempel uppgifter om de studerandes studier. Begreppet personuppgift är omfattande och omfattar också till exempel barnets eller elevens bild och röst (såsom tal eller sång) när bilden eller rösten kan kopplas till hen. För att skydda ens egna och andras personuppgifter ska personuppgifter inte matas in i något AI-verktyg. Läraren säkerställer att AI-verktyget inte kan koppla studerandes prestation till en specifik identifierbar person.
- **Konfidentiell information:** Lärare får aldrig mata in information om studerandes hälsotillstånd, mobbningssituation, resultat från psykologbedömningar eller andra interna anteckningar. Det är inte tillåtet att t.ex. be ett AI-verktyg automatiskt sammanfatta mötesanteckningar eller protokoll från elevvårdsmöten.
- **Upphovsrätt:** När studerande använder AI för att generera text eller bilder måste de inkludera en "AI-redovisning" i arbetet som anger vilket verktyg som använts. Studerande behöver informeras om att det inte är tillåtet att mata in upphovsrättskyddat material i AI-verktyg för att sammanfatta eller bearbeta det. Detta gäller exempelvis en hel novell eller

en tidningsartikel bakom betalvägg. Lärare behöver veta att texter ur läroböcker är upphovsrättsskyddade. Korta citat eller utdrag kan ibland falla under citaträtten, men även detta bör minimeras. Använd i stället AI för att generera *egna, nya texter* om samma ämne.

Innehåll som produceras av artificiell intelligens får i allmänhet inte upphovsrättsskydd, eftersom det inte uppfyller kriterierna för människans kreativa arbete.

2.2 Godkända verktyg för personal

AI-verktyg som är godkända av Borgå stad och samarbetspartners får användas av personalen. Kontrollera att du är inloggad med edu.porvoo.fi-kontot och inte ditt privata!

2.3 Användning av AI vid bedömning av studerande

Läraren ansvarar alltid för bedömningen. Summativ bedömning görs alltid enbart av läraren. AI kan användas som hjälpmedel vid formativ bedömning. Studerande ska alltid informeras i förväg om hur AI kommer att användas som stöd för bedömningen. Det är viktigt att komma ihåg att studerandes namn, personuppgifter eller andra identifierande uppgifter inte får matas in i tjänsten.

3. Riktlinjer för studerande

Användning av AI erbjuder många möjligheter. Studerande uppmuntras att använda AI på ett ändamålsenligt sätt. Enligt de rekommendationer UBS givit ska användningen av AI vara pedagogiskt motiverad och främja målen i läroplanen.

Läraren kan begränsa eller förbjuda användningen av AI då det inte främjar inläringen. Studerande ska alltid följa lärarens anvisningar. Om AI har utnyttjats i en uppgift ska studerande beskriva hur det har brukats. AI får alltid nyttjas som stöd för lärandet, exempelvis för att öva till förhör eller prov, men konfidentiellt material eller material som inte får kopieras får inte matas in i AI-verktyg.

Studerande ska förhålla sig kritiskt till de svar som AI ger. AI kan ge felaktiga svar ("hallucinera"). De svar som AI ger är ofta tydligt strukturerade och polerade och kan verka trovärdiga även om de är felaktiga. Därför är det viktigt att be AI ange sina källor och sedan själv granska källorna.

3.1 Godkända verktyg för studerande

AI-verktyg som är godkända för studerande är Microsoft 365 Copilot. Kontrollera att studerande är inloggade med sina skolkonton och inte sina privata konton!

I undervisningen används olika elektroniska läromedel från olika förlag och tjänsteleverantörer. AI-verktyg som finns eller kommer att finnas tillgängliga som en del av dessa elektroniska läromedel kan användas enligt instruktionerna i läromedlet och lärarens anvisningar.

3.2 Mål gällande AI

Mål för studerande inom gymnasieutbildningen i Borgå:

- Kan använda artificiell intelligens på ett ändamålsenligt sätt som stöd för lärandet och utvecklingen av det egna tänkandet.
- Reglerar användning av AI så att den inte ersätter studentens eget tänkande.
- Kan kritiskt utvärdera den information som AI producerar.
- Refererar till AI-genererat innehåll på ett korrekt sätt.
- Förstår de etiska, säkerhetsrelaterade och hållbarhetsmässiga aspekterna av artificiell intelligens.
- Kan kommunicera med AI-system och behärskar att formulera och bearbeta uppmaningar

3.3 Trafikljusmodellen för studerande

I undervisningen, och särskilt när uppgifter ges till studerande, ska läraren berätta om och hur AI-verktyg får användas. Läraren kan utgå från trafikljusmodellen och vid behov ytterligare precisera de regler som gäller för användningen av AI i uppgiften. Grundregeln för användningen av AI-baserade verktyg är att studerande alltid i detalj ska dokumentera hur AI använts i uppgiften.

Trafikljusmodell för hur AI får användas i skoluppgifter

RÖD – AI är förbjudet. Uppgiften ska göras utan AI. Studerande kan få använda källor så som egna anteckningar, skolböcker, internetsidor och göra sökningar på internet, men att använda Microsoft eller Googles AI-sammanfattningar eller AI-läge är inte tillåtet. Studerande ska uppge samtliga källor som använts. Att använda AI är förbjudet och betraktas som fusk.

GUL – AI får användas. AI får användas i lärandeuppgiften, men endast de AI-verktyg som skolan godkänt är tillåtna. Om studerande väljer att använda AI görs det enligt lära-rens anvisningar. Studerande anger tydligt hur AI använts och förhåller sig kritiskt till de svar som AI ger. Om studerande inte berättar hur AI använts betraktas det med fusk. Stu-derande kan välja att inte använda AI.

GRÖN – AI ska användas. AI ska användas i uppgiften, men endast de AI-verktyg som skolan godkänt är tillåtna. Studerande använder AI enligt lärarens anvisningar och anger tydligt hur AI använts. Studerande förhåller sig kritiskt till de svar som AI ger. Om stu-derande inte berättar hur AI använts betraktas det som fusk.

3.4 Fusk med AI

Ett material som skapats med hjälp av AI får inte presenteras som om det skulle vara pro-ducerat av studerande själv. Studerande ska alltid tydligt berätta på vilket sätt hen använt AI i en uppgift. Om studerande inte på ett adekvat sätt berättat om sin användning av AI eller har använt AI i en större utsträckning än vad läraren tillåtit är det fusk. Det är inte hel-ler tillåtet att använda andra AI-verktyg än de som godkänts av skolan. I likhet med plagiat bedöms det från fall till fall hur omfattande fuskets är.

4. Feedback och utveckling

AI-verktyg och -system utvecklas i en enorm takt. Deras funktion bör kontinuerligt utvärde-ras, och personalen bör ha möjlighet att ge feedback om sina erfarenheter till utbildnings-anordnaren. Denna feedback hjälper till att säkerställa att AI-verktygen ständigt utvecklas och förbättras.

Lärare kan ge feedback om användningen av AI i undervisningen via länken på Google support-sidorna.

<https://sites.google.com/edu.porvoo.fi/gwe-instruktioner/instruktioner-f%C3%B6r-l%C3%A4rare/%C3%B6vrigt/ai-i-undervisningen> .

På utbildningsstyrelsens sidor kan läsas mer om skyldigheter och rekommendationer gäl-lande AI. <https://www.oph.fi/sv/teman-och-utveckling/ai-rekommendationerna/skyldigheter-och-rekommendationer>